

EUROOPA PARLAMENT

2004

2009

Istungidokument

LÕPLIK
A6-0022/2004

19. oktoober 2004

RAPORT

Euroopa Liidu relvaekspordi toimimisjuhendi rakendussätte 8 kohase nõukogu viienda aastaaruande kohta
2004/2103(INI))

Välisasjade komisjon

Raportöör: Raül Romeva Rueda

SISUKORD

	lehekülg
EUROOPA PARLAMENDI RESOLUTSIOONI ETTEPANEK	3
SELETUSKIRI.....	11
RAHVUSVAHELISE KAUBANDUSE KOMISJONI ARVAMUS	17
MENETLUS.....	19
MENETLUS.....	20

EUROOPA PARLAMENDI RESOLUTSIOONI ETTEPANEK

Euroopa Liidu relvaekspordi toimimisjuhendi rakendussätte 8 kohase nõukogu viienda aastaaruande kohta (2004/2103(INI))

Euroopa Parlament,

- võttes arvesse Euroopa Liidu relvaekspordi toimimisjuhendi rakendussätte 8 kohast nõukogu viiendat aastaaruannet¹;
- võttes arvesse Euroopa Liidu relvaekspordi toimimisjuhendi rakendusjuhust, mille osas jõuti kokkuleppele tavarelvade ekspordi töörühma 28. oktoobri 2003. a koosolekul (14283/03);
- võttes arvesse nõukogu 23. juuni 2003. a ühisseisukohta 2003/468/ÜVJP relvavahenduse kontrolli kohta²;
- võttes arvesse 12. detsembril 2003. a nõukogu poolt vastu võetud Euroopa julgeolekustrateegiat;
- võttes arvesse nõukogu poolt 12. detsembril 2003. a vastu võetud ELi massihävitusrelvade leviku tõkestamise strateegiat, mille eesmärgiks on muuhulgas tugevdada ekspordikontrolli poliitikat ja tegevust;
- võttes arvesse ELi lepingu artiklit 17 ja EÜ asutamislepingu artiklit 296;
- võttes arvesse parlamendi 25. septembri 2003. a resolutsiooni³ Euroopa Liidu relvaekspordi toimimisjuhendi rakendussätte 8 kohase nõukogu neljanda aastaaruande kohta⁴,
- võttes arvesse parlamendi 20. novembri 2003. a resolutsiooni Euroopa Komisjoni teatise kohta nõukogule, Euroopa Parlamendile, Euroopa majandus- ja sotsiaalkomiteele ning regioonide komiteele "Euroopa kaitseküsimused – Tööstuse ja turu küsimused – Euroopa kaitsevarustuse poliitika poole"⁵;
- võttes arvesse parlamendi 22. aprilli 2004. a resolutsiooni inimõiguste olukorra kohta maailmas 2003. a ja Euroopa Liidu sellealase poliitika kohta⁶;
- võttes arvesse parlamendi 18. detsembri 2003. a resolutsiooni⁷ ELi Hiina-vastase relvamüügiembargo tühistamise kohta;

---

¹ ELT C 320, 31.12.2003, lk 1.

² ELT L 156, 25.6.2003, lk 79.

³ P5_TA(2003)0418.

⁴ EÜT C 319, 19.12.2002, lk 1.

⁵ P5_TA(2003)0522.

⁶ P5_TA(2004)0376.

⁷ P5_TA(2003)0599.

- võttes arvesse parlamendi 6. juuli 2000. a resolutsiooni Jumala Vastupanuarmee (LRA) lasteröövi kohta¹ ja 3. juuli 2003. a resolutsiooni lastega kauplemise ja lapssõdurite kohta²;
  - võttes arvesse parlamendi kodukorra artiklit 45;
  - võttes arvesse välisasjade komisjoni raportit ja rahvusvahelise kaubanduse komisjoni arvamust (A6-0022/2004);
- A. arvestades, et eriti külma sõja järgse julgeolekuolukorra taustal, mida iseloomustab suur piirkondlik ebastabiilsus, raskustes riigid, lapssõdurite kasutamine valitsusväliste organisatsioonide poolt, terroristlikud võrgustikud ja organiseeritud kuritegevus, on relvaekspordi rangetest kontrollidest kinnipidamine ülimalt tähtis;
  - B. arvestades, et nõukogu on eelpoolmainitud Euroopa julgeolekustrateegias mõned neist külma sõja järgsele perioodile iseloomulikest joontest määratlenud peamiste ohuallikatena;
  - C. arvestades, et organiseeritud kuritegevus ja rahvusvahelisel tasandil relvadega salakaubitsejad on laiendanud oma illegaalset tegevust väikerelvade valdkonda, mille vaba ja kontrollimatu kättesaadavus on oluline tegur konfliktide arvu suurenemisel, samuti asjaolu, et relvakaubanduse marsruudid läbivad ka laienenud ELi alasid ning laienenud ELi uusi naaberriike ja Lääne-Balkani piirkonna riike;
  - D. arvestades, et igal aastal hukkub käsirelvadega seotud vägivalda tõttu nii relvakonfliktides kui ka seoses kuritegevusega ligikaudu pool miljonit inimest;
  - E. arvestades, et viimase kümne aasta jooksul on märgatavalt suurenenud eraturvafirmade või sõjaväeliste ettevõtete teenuste kasutamine, mis nõuab õigusaktide vastuvõtmist sõjalisi, politsei- ja turvateenuseid pakkuvate eraettevõtete kontrollimiseks ja järelevalveks;
  - F. arvestades, et EL peab täitma oma suurenenud kohustusi rahu ja julgeoleku tagamisel Euroopas ja kogu maailmas relvastuse edasise piiramise ja desarmeerimise algatustega;
  - G. arvestades, et võimalikult suur läbipaistvus sellel alal, sealhulgas põhjalike aastaaruannete koostamine, on demokraatliku kontrolli kui rahu ja stabiilsuse parima tagatise oluline eeltingimus;
  - H. arvestades, et Euroopa Liidu relvaekspordi toimejuhendi kasutusjuhised on oluline samm juhendi keeldumistest teatamist ja konsulteerimist puudutavate sätete selgitamisel ning liikmesriikidepoolse erineva tõlgendamise vältimisel;
  - I. arvestades, et nõukogu ühisseisukoht relvavahenduse kontrolli kohta on esimene samm illegaalse relvavahenduse kontrollimisel, kuid selle tõhusaks toimimiseks tuleb veel parandada rida puudusi;
  - J. arvestades, et edasiminekule vaatamata ilmneb, et ELi relvi, nende komponente, ELi

¹ EÜT C 121, 24.4.2001, lk 401.

² ELT C 74 E, 24.3.2004, lk 854.

litsentse relvade tootmiseks väljaspool ELi, ELi erateenuseid sõjalises ja julgeolekuvaldkonnas, ELi sõjaväelasi, sõjalisi teadmisi ja väljaõpet ning surmanuhtluseks, piinamiseks ja muuks julmaks, ebainimlikuks ja alandavaks kohtlemiseks mõeldud vahendeid vahendatakse jätkuvalt maailma sellistesse piirkondadesse, kus kahtlemata rikutakse toimumisjuhendis sätestatud norme;

- K. arvestades, et illegaalse relvakaubandusega võitlemiseks ja relvade sobimatute lõppkasutajate kätte sattumise vältimiseks on hädavajalik relvavedude, relvaekspordi lõppkasutajate, muu sõjaväevarustuse ja turvaseadmete, litsentseeritud tootmise ja relvavahenduse tõhusam kontrollimine;
- L. arvestades, et eriti Euroopa relvatööstuse arengu ning ühise julgeoleku- ja kaitsepoliitika kontekstis on vajalik ELi relvaekspordi kontrollipoliitika suurem ühtlustamine;
- M. arvestades, et eelpoolnimetatud 20. novembri 2003. a resolutsioonis rõhutatakse, et sõjaväevarustuse siseturu avanemisega peab kaasnema range ekspordikontroll ELi välispiiridel;
- N. arvestades, et ELi osa rahvusvahelises relvakaubanduses üldiselt ning eriti väike- ja kergereelvade ekspordis on pärast kümne uue liikmesriigi liitumist 1. mail 2004 suurenenud ning osa neist toodavad suurel hulgal relvi ja ekspordivad neid; arvestades, et osa uutest liikmesriikidest ei ole siiani suutelised viivitamatult täitma kõiki toimumisjuhendi kohustusi ja vajaksid seega nende rakendamiseks toetust;
- O. arvestades, et umbes 80 protsenti ELi relvaekspordist ajavahemikul 1999 kuni 2003 oli suunatud väljaspool Euroopat asuvatesse riikidesse;
- P. arvestades, et toimumisjuhendi vastuvõtmine kümne uue liikmesriigi poolt on suurendanud vastavalt sellele juhendile toimuvat relvaeksporti;
- Q. arvestades, et ELi edasist laienemist silmas pidades on eriti oluline, et kandidaatriigid Horvaatia, Bulgaaria, Rumeenia ja Türgi esitaksid samuti iga-aastased aruanded oma relvaekspordipoliitika kohta, parandaksid kontrolli relvaekspordi üle ja tagaksid nende tingimustega seotud põhinormide järgimise; olles veendunud, et liikmesriigid ei peaks seda protsessi mitte ainult aktiivselt toetama, vaid olema positiivseks eeskujuks toimumisjuhendi järgimisel ja relvaekspordialase põhjalike aastaaruannete koostamisel;
- R. olles veendunud, et liikmesriikide relvaekspordipoliitika edasine ühtlustamine aitaks oluliselt kaasa Euroopa julgeoleku- ja kaitsepoliitika arengule ning aitaks ühtlasi tugevdada liikmesriikide ühist välispoliitikat;
- S. olles veendunud, et ELi relvaekspordi kontrollipoliitika peab tagama ühenduse välispoliitilise tegevuse sidususe, kaasa arvatud eesmärkide osas sellistes valdkondades nagu kriisiennetus, vaesusega võitlemine, demokraatia tugevdamine ja inimõiguste edendamine;
- T. olles veendunud, et globaalses kontekstis oleks tõeliselt tõhus ainult selline rahvusvaheline relvakaubanduse süsteem, mis põhineb rahvusvahelisel relvakaubanduse lepingul, mille aluseks on liikmesriikide rahvusvahelise õiguse kohased olemasolevad

kohustused;

1. on arvamusel, et võitluses rahvusvahelise terrorismiga ning konfliktide ennetamise, piirkondliku stabiilsuse ja inimõiguste austamise huvides on selge ja tõhus ühine relvaekspordi kontrollipoliitika otsustava tähtsusega;
2. tervitab seetõttu edasiminekut, millele osutatakse toimimisjuhendi rakendamist käsitlevas viiendas aastaaruandes, ja eriti liikmesriikide kokkulepitud tegevuse jätkamist, mis on kokkuvõtlikult avaldatud I lisa ja II lisa tabelis, milles on esitatud väljastatud ekspordilitsentside arv ja väärtus ning relvaekspordi väärtus;
3. tervitab ennekõike nii vanade kui ka uute liikmesriikide poolt antava relvaekspordi puudutava teabe kvaliteedi paranemist; väljendab siiski muret osa esitatud andmete väärtuse üle;
4. on arvamusel, et esitatavate andmete läbipaistvuse tagamiseks on hädavajalik täielike ja ühitatavate andmete õigeaegne esitamine kõikide liikmesriikide poolt;
5. on rahul, et on jätkatud aruandemenetluste ühtlustamist ja astunud täiendavaid samme ELi liikmesriikide vahelise täielikult võrreldava statistika saavutamiseks;
6. soovib seetõttu näha, et edasiminekule statistiliste andmete ühtlustamisele vaatamata esitaks iga liikmesriik andmed tarnitud relvade koguse ja tüübi, ekspordi koguväärtuse ja väljastamata jäetud litsentside arvu kohta, tuues välja keeldumise põhjused ning täpsema teabe sihtriigi ja lõpptarbijate kohta, et sellisele täielikumale ja ühtlustatumale teabele tuginedes oleks võimalik parandada läbipaistvust;
7. tervitab seetõttu ekspordiloa andmisest keeldumisi sisaldava keskse andmebaasi loomist nõukogu sekretariaadi juurde Brüsselis ja rõhutab selle kasulikkust, kuna see on kõikidele liikmesriikidele infoallikaks, mis võimaldab neil konkreetseid keeldumisi uurida; nõuab selle andmebaasi võimalikult kiiret laiendamist, lisades sinna ka teabe toimimisjuhendi kohastest konsultatsioonidest, samuti lõpptarbijatest, keda teatakse või kahtlustatakse relvade või muude kontrollitavate kaupade reekspordis, kõrvaletoomimises või väärkasutamises;
8. soovib lisaks, et riiklikusse relvaekspordi aruandesse kantaks teave enne ametlikku litsentsitaotlust tehtud relvaekspordi mitteametlike keeldumiste kohta;
9. rõhutab ekspordiloa andmisest keeldumisi kajastava keskse andmebaasi vajalikkust, kuna see annab liikmesriikidele infoallika konkreetsete keeldumiste uurimiseks;
10. tervitab uut ja ajakohastatud ELi ühist sõjalise otstarbega kaupade nimekirja ja selle avaldamist Euroopa Liidu Teatajas, kutsub liikmesriike üles täiustama oma aruandlust nn kahesuguse kasutusotstarbega ekspordi kohta ning muutma seda läbipaistvamaks, kuna neid tooteid kasutatakse sageli inimõiguste rikkumisel;
11. leiab, et toimimisjuhendi sõnastus võib põhjustada erinevaid tõlgendusi liikmesriikide poolt, ja tervitab seetõttu juhendi kasutusjuhust, milles määratletakse ja selgitatakse toimimisjuhendi rakendussätteid; kutsub liikmesriike üles ekspordikriteeriumite selguse ja

terviklikkuse parandamiseks neid muutma ning tagama, et nad kajastaksid täielikult liikmesriikide olemasolevaid, rahvusvahelisest õigusest tulenevaid kohustusi;

12. tervitab kriteeriumi 8 rakendamist (relvaekspordi vastavus vastuvõtjariigi tehnilise ja majandusliku suutlikkusega) käsitleva uuringu algatamist, mis aitab oluliselt kaasa kriiside ennetamisele ja säästvate arengule sotsiaalselt vähemarenenud riikides, nõudes samal ajal tungivalt, et liikmesriigid käituksid ülejäänud seitsme kriteeriumi puhul sarnaselt;
13. peab ELi ühtset relvavahenduse kontrollieeskirja oluliseks ja leiab, et vaatamata 2003. aasta ELi ühisele seisukohale relvavahenduse kontrolli kohta, on liikmesriikide rakendussätted ELi kodanike ja elanike poolt teostatava relvavahenduse, relvade transpordi ja relvade rahastamise kontrolli osas puudulikud juhtude osas, mil selline tegevus ja sellega seotud relvade vedu toimub kolmandate riikide kaudu;
14. tervitab ennekõike Austria, Belgia, Hollandi, Prantsusmaa, Rootsi, Saksamaa, Soome ja Suurbritannia pingutusi tavarelvade vahendamise kontrollimisel ning kutsub teisi liikmesriike üles kiirendama nõukogu relvavahenduskontrolli käsitlevas ühisseisukohas sätestatud kontrollimehhanismide rakendamist;
15. kordab seisukohta, et sarnaselt USAs kehtivate õigusnormidega tuleks luua relvavahendustegevuse kohustuslik register ja lubade süsteem, mis kehtiks ELi kodanikele ja ettevõtetele ka väljaspool ELi piire;
16. kutsub liikmesriike üles lisama relvade transpordi- ja rahastamisteenused relvavahendamist käsitlevasse õigusaktidesse;
17. kutsub liikmesriike üles keelustama hukkamiseks, piinamiseks ja muuks julmaks, ebainimlikuks ja alandavaks kohtlemiseks kasutatava varustuse vahendamist ning käsitlema ELi kodanike ja ELis registreeritud vahendajate ja ettevõtete poolt toime pandud ÜRO, ELi või OSCE relvaembargode, samuti ELi asjaomaste liikmesriikide relvaembargode rikkumisi kriminaalkuritegudena;
18. tervitab asjaolu, et "kaupade lõpptarbimise väljatoomine" lisati lõpptarbija sertifikaadis märgitavate miinimumdetailide hulka; nõuab samas väärkasutamist keelava klausli lisamist, milles kinnitatakse, et vahendit ei kasutata keelatud otstarbel; kordab siiski nõudmist võtta kasutusele üleandmise kontrolli ja ekspordijärgne seiresüsteem, mis hõlmaks pädevate riiklike ametiasutuste poolt teostatavaid üleandmiskohtade ja varude süstemaatilisi füüsilisi kontrollimisi ning võimaldaks määrata karistust;
19. kutsub seetõttu liikmesriikide veel kord üles kaaluma võimalust võtta ELi tasandil kasutusele ühine seiresüsteem ja soovib kaaluda Euroopa relvaekspordi kontrolli ameti mudelit;
20. kutsub nõukogu ja liikmesriike üles jätkama ELi relvakaubanduse embargot Hiina Rahvavabariigi suhtes ja mitte lõdvendama olemasolevaid riiklikke piiranguid sellise relvamüügi suhtes;
21. kutsub kandidaatriike – Horvaatiat, Bulgaariat, Rumeeniat ja Türgit – üles tugevdama oma

riiklikke õigusakte ja eelkõige relvaekspordialast tegevust vastavalt toimimisjuhendile, teavitama sellest tegevusest vastavalt viienda aastaaruande I ja II lisale, kutsub Euroopa Komisjoni üles vastavaid edusamme liitumisläbirääkimiste käigus hoolikalt jälgima ning kutsub üles kõiki praeguseid liikmesriike koostama ja avaldama riiklikke aastaaruandeid 2004. kalendriaasta ning iga järgneva aasta kohta;

22. on arvamisel, et laienenud ELi uutelt naabritelt ja riikidelt, millega EL on sõlminud või kavatseb sõlmida stabiliseerimis- ja assotsiatsioonilepingu, tuleks samuti nõuda toimimisjuhendi järgimist; erilist tähelepanu tuleks pöörata Kaliningradile, mida varem on kasutatud ebaseaduslikele lõpptarbijatele mõeldud ning teistest Venemaa osadest pärineva sõjaväevarustuse ja relvade transiidipaigana; kutsub nõukogu ja Euroopa Komisjoni üles tähtsustama koostöös Vene Föderatsiooniga ebaseadusliku kaubandusega võitlemise meetmeid, sealhulgas korrapärast infovahetust ekspordi- ja transiidikontrolli ning lubade kohta;
23. kutsub liikmesriike üles andma kooskõlastatult piisavat abi kõikidele riikidele, kellel puuduvad vajalikud vahendid toimimisjuhendi korrapäraseks rakendamiseks;
24. tervitab selles kontekstis Poola ja Rootsi valitsuse algatust korraldada vanade ja uute liikmesriikide vahel viis mitteametlikku COARM-kohtumist relvaekspordi kontrolli alal soovitusel, et selline COARM-kohtumiste süsteem säilitataks ning kohtumised muudetakse esinduslikumaks ja korrapärasemaks, ning tervitab Hollandi valitsuse jõupingutusi toimimisjuhendi praktilise rakendamise tutvustamisel kandidaatriikidele ja teistele huvitatud riikidele;
25. kordab nõudmist seada õiguslikult siduvad sätted ja liikmesriikide relvaekspordi kontrollipoliitika täielik ühtlustamine lühikese tähtajaga eesmärkideks ja soovib liikmesriikidel astuda samme selles suunas, karistades kõiki ÜRO, ELi, OSCE või mõne liikmesriigi kehtestatud relvaembargo rikkumisi ELis registreeritud ettevõtete poolt;
26. soovib vahepealsel ajal võtta kasutusele järgmised meetmeid:
  - a) täielik eelkonsultatsioon liikmesriikide vahel seoses relvade vahendamisega kriisiohtlikesse piirkondadesse koos ELi varajase hoiatamise indikaatorite nimekirja väljatöötamisega, kus märgitakse ära tõsised probleemid teatud lõppkasutajatega, mis võiksid mõjutada relvade ekspordilubade andmist;
  - b) täielik mitmepoolne lähenemine konsulteerimisprotsessile seoses litsentside andmise või nende andmisest keeldumisega, kus esimeseks sammuks on liikmesriikide võetud kohustus teavitada teisi liikmesriike kõikide nende osalusel toimunud konsulteerimiste sisust ja tulemusest, eriti hindade allalöömise korral;
  - c) toimimisjuhendi kõikide põhimõtete, kriteeriumide ja rakendussätete sisseviimine riiklikesse õigusaktidesse teadmiseks, et see ei mõjuta liikmesriikide õigust rakendada piiravat riiklikku poliitikat;
  - d) kõik ELi tulevased relvaembargod lähtuvad sellistes ühises sõjalises nimekirjas või kahesuguse kasutusotstarbega tooteid käsitleva määruse lisades osutatud seadmete kategooriatest, mille puhul tuleb relvaembargot rakendada;

27. nõuab seoses ühise Euroopa relvatööstusturu loomisega, et kontroll relvastuse liikumise üle Euroopa Liidu piires kaotataks järk-järgult, tehes seda ELi relvaekspordi kontrollipoliitika kontekstis näiteks ELi toimimisjuhendi kohase hindade allalöömist keelava kokkuleppega;
28. toetab jõuliselt nõukogu kaubandusmääruse ettepanekut, millega kehtestatakse ekspordikeeld surmanuhtluse täideviimiseks, piinamiseks või muuks alandavaks või ebainimlikuks kohtlemiseks kasutatavatele vahenditele, keelustades sellised relvad nagu näiteks isikuvastased miinid ning kehtestades range kontrolli vahenditele, mida võidakasutada siserepressioonideks;
29. nõuab kolmandate riikide suhtes teostatava ekspordikontrolli osas erilise tähelepanu pööramist toodetele, mida on võimalik kasutada nii tsiviil- kui sõjalistel eesmärkidel, nagu jälgimisseadmed, samuti varuosadele ja toodetele, mida saab kasutada küberrelvades või mittesurmavaks inimõiguste rikkumiseks;
30. jagab COARMi muret reguleeritud kaupade humanitaareesmärkidel ekspordi lubamise soovitatavuse üle sellistel juhtudel, kui loa andmisest muidu keeldutaks; nõustub, et mõned reguleeritud kaubad võivad konfliktipiirkondades parandada tsiviilelanikkonna turvalisust ja heaolu, kuid rõhutab, et selliseid juhtumeid tuleb väga hoolikalt ja individuaalselt uurida ning liikmesriikidele tuleb anda piisavad tagatised väärkasutamiste vältimiseks;
31. kutsub liikmesriike üles tunnustama toimimisjuhendi kehtivust ka nende kaupade litsentseerimisel, mis on ette nähtud importivas riigis nende monteerimiseks alakoostesse või valmis relvasüsteemi nende hilisemaks ekspordiks kolmandasse riiki;
32. kutsub liikmesriike üles kiitma heaks õigusakte, mis näevad ette ELi litsentseeritud relvade (või nende osade) tootmise litsentseerimist kolmandates riikides;
33. kutsub liikmesriike üles tunnustama toimimisjuhendi kehtivust ka kõikide "valitsuselt valitsusele" üleandmistele korral, eriti liigsete relvade üleandmise puhul; kinnitab taas, et liigsete relvade ekspordimisel riikidesse või nende üleandmine riikidele, kus neid kasutatakse inimõiguste rikkumiseks, rahvusvahelise humanitaarõiguse rikkumiseks või rahvusvahelise õiguse muul viisil rikkumiseks, rikutakse toimimisjuhendit;
34. kutsub liikmesriike üles tunnustama toimimisjuhendi kehtivust ka sõjaväe-, turva- ja politseipersonali ning sõjaliste teadmiste ja väljaõppe üleandmisele ning sõjalise ja julgeoleku valdkonna erateenustele;
35. kutsub liikmesriike üles leppima kokku relvakonfliktides osalevate riikide nimekirja, kuhu relvade müük peaks olema põhimõtteliselt keelatud, lähtudes relvaembargode järelevalvemehhanisme käsitlevatest ÜRO julgeolekunõukogu aruannetest ja soovitustest;
36. rõhutab uuringute tähtsust, mille eesmärk on tagada õiguslik järelevalve ja kontroll selliste teadmiste, tarkvara ja tehnoloogia elektroonilise edastamise üle, mis võivad olla seotud ühenduse ekspordilitsentsi vajavate kaupade nimekirjas olevate kaupadega;
37. kutsub ELi mittekuuluvaid relvi eksportivaid riike üles toetama toimimisjuhendi

põhimõtteid ja kriteeriume, et anda juhendi kaudu arvestatav panus maailma relvaekspordi kontrollimisse, konfliktide ärahoidmisesse ja rahu edendamisesse maailmas;

38. on arvamusel, et tõhusat ülemaailmset relvaekspordi kontrolli on võimalik saavutada ainult rahvusvahelise relvakaubanduse kontrollsüsteemi abil, ning kutsub seetõttu liikmesriike üles edendama rangeid rahvusvahelisi relvaekspordi reegleid, pidades silmas 2006. aastal toimuvat ÜRO käsirelvade alast revideerimiskonverentsi, ja töötama õiguslikult siduva rahvusvahelise relvakaubanduslepingu suunas, milles sisalduksid meetmed sõjalise otstarbega kaupu tootvate ettevõtete üleminekuks uuele toodangule ja ümberstruktureerimiseks;
39. kutsub nõukogu ja liikmesriike üles rangelt jälgima lõppkasutaja sertifikaatide nõuete täitmist, eelkõige lõplikust sihtriigist teatamise, reekspordi keelu ja kinnituste osas, et kaupu kasutatakse vaid ettenähtud eesmärgil;
40. nõuab vastavalt ÜRO Peaassamblee, samuti Brasiilia, Tšiili ja Prantsusmaa presidendi ning Hispaania peaministri soovitusel ELis relvakaubanduse erimaksu kehtestamist ning aktiivse diplomaatia teostamist ELi poolt, et selline maks kehtestataks kõikjal maailmas ning maksust laekuvad tulud läheksid eelkõige relvakonfliktide ohvrite abistamisfondidele ja üldisemalt vaesuse leevendamiseks;
41. kutsub liikmesriikide valitsusi üles toimimisjuhendit põhjalikult läbi vaatama, võttes arvesse eespool mainitud nõudmisi ja soovitusi ning konsulteerides asjakohaste pooltega, nagu parlamendid ja valitsusvälised organisatsioonid;
42. teeb parlamendi presidendile ülesandeks edastada käesolev resolutsioon nõukogule ja Euroopa Komisjonile ning liikmesriikide ning toimimisjuhendi põhimõtete järgimisega nõustunud kolmandate riikide parlamentidele ja valitsustele.

SELETUSKIRI

I Sissejuhatus

Euroopa Liidu relvaekspordi toimimisjuhendis, mis võeti vastu 8. juunil 1998. aastal, sätestatakse miinimumnõuded liikmesriikide väljastatavatele tavarelvastuse ekspordilitsentsidele. See hõlmab 8 määramiskriteeriumi ja 12 rakendussätet. Seni on see kõige põhjalikum rahvusvaheline relvaekspordi kontrollisüsteem.

Nõukogu, eelkõige selle töörühm COARM, ning liikmesriigid püüavad pidevalt leida võimalusi läbipaistvuse, dialoogi ja lähenemise tugevdamiseks tavarelvade ekspordikontrolli valdkonnas. Viiendas aastaaruandes ja lisatud kokkuvõttes märgitud suuremad saavutused on toimimisjuhendile lisatud kasutusjuhised, keeldumisteadete keskse andmebaasi loomine, ühisseisukoht relvavahenduse kohta, sõjalise varustuse muudetud nimekiri ja kavatsus algetada toimimisjuhendi ülevaatamine 2004. aastal.

Nagu ka varasematel aastatel, tervitab Euroopa Parlament juhendis tehtavaid parendusi. Siiski tunneb parlament muret juhendi soovitude jätkuva rakendamatajätmise pärast. Eelkõige on jätkuvalt jõus Euroopa Parlamendi nõudmine, et juhend muutuks õiguslikult siduvaks. Lisaks rõhutatakse 22. aprilli 2004. a inimõiguste aastaaruandes, et "ELi inimõiguste poliitikat on õõnestanud (...) liikmesriigid, kes süstemaatiliselt ei järgi ELi relvaekspordi toimimisjuhendi rakendamisest tulenevaid piiranguid"¹.

2003. aasta detsembri Euroopa julgeolekustrateegias nimetatakse peamiste ohtudena ELile piirkondlikku ebastabiilsust, organiseeritud kuritegevust ja rahvusvahelist terrorismi. Kuigi strateegiadokumendis seda konkreetselt ei märgita, võib kontrollimatu relvaekspordist väljapoole ELi neid ohte tunduvalt suurendada. Selles kontekstis tuleb võtta arvesse asjaolu, et 80 protsenti ELi relvaekspordist läheb Euroopa-välistesse riikidesse². Lisaks on laienemine suurendanud ELi osakaalu rahvusvahelises relvakaubanduses üldiselt ning eelkõige väike- ja kergrelvade tootmises. Seega on selge ühine relvaekspordipoliitika väga oluline.

ELi relvaekspordipoliitika kolmandate maade suhtes ühtlustamisega tugevdatakse ka ühise välis- ja julgeolekupoliitikat (ÜVJP) raamistikku, millesse see hakkab kuuluma. Eriti asjakohane on see seoses 1. mail 2004. a toimunud laienemisega, kui ELiga ühines kümme uut liikmesriiki.

II Hinnang juhendi rakendamise viiendale aastale

1) Riiklike aruannete ühtlustamine

Aastaaruande aluse moodustavad liikmesriikide riiklikud aruanded. Paraku on nende aruannete ühtlustamisel neljanda aastaaruande avaldamisest saadik tehtud vähe edusamme. Kuigi kõik liikmesriigid peaksid esitama andmed iga vastuvõtjariigi puhul väljastatud

---

¹ P5_TA(2004)0376, lõige 30.

² SIPRI aastaraamat 2004, lk 458.

litsentside arvu kohta, litsentside väärtuse kohta eurodes (kui võimalik), relvaekspordi väärtuse kohta eurodes (kui võimalik), litsentsi andmisest keeldumiste arvu kohta ja keeldumise aluseks olnud kriteeriumite numbrite kohta, märgitakse SIPRI aastaraamatus 2004, et mõned valitsused ei soovi või ei suuda siiani vajalikke andmeid esitada. Lisa tabel A näitab, et Iirimaa, Kreeka, Prantsusmaa, Saksamaa ja Taani ei esita andmeid relvaekspordi väärtuse ning Holland ja Portugal väljastatud litsentside väärtuse kohta. See takistab selgelt ELi relvaekspordi läbipaistvust ja parlamentaarset kontrolli selle üle. Teine probleem on liikmesriikide esitatud andmete ühildamatus. Näiteks esitab Austria andmeid ainult "sõjalise varustuse", mitte aga "mittesõjalise varustuse" kohta¹. Tervitatav areng on keeldumiste jaotumise esitamine geograafiliste piirkondade kaupa Hispaania, Itaalia, Portugali, Rootsi ja Suurbritannia riiklikes aruannetes. Siiski märgitakse SIPRI aastaraamatus õigesti, et esitatud andmete väärtus on küsitav, kuna mõnel juhul ei klapi piirkondade kaupa toodud keeldumiste summa keeldumiste koguarvuga². Ühendusesisese kaubanduse järel on ekspordilitsentside arvu poolest teisel kohal Balkani riigid, Venemaa, Ukraina ja Kaukaasia piirkond. Algatatud konsultatsioonide koguarv 68 ja vastuvõetud konsultatsioonide koguarv 48 näib 411 keeldumise ja rohkem kui 36 000 väljastatud litsentsi kõrval madal. Lisaks vähenes keeldumiste arv 54 võrra, samas kui väljastatud litsentside arv kasvas enam kui 11 000 võrra.

2) Lõppkasutaja sertifikaadid

Ainus märkimisväärne areng on see, et miinimumdetailidesse, mis tuleb välja tuua lõppkasutaja sertifikaadil, lisati "kaupade lõppetstarbe märkimine". Euroopa Parlamendi eelmise aastaaruande kohta tehtud ambitsioonikamaid soovitusi ei ole aga rakendatud. Siiski on jätkuvalt oluline toimumisjuhendi alusel teostatava kogu ekspordi kohaletoometamise kontrollimise ja ekspordijärgse seire süsteemi loomine, mis hõlmab ka karistuste määramise võimalust, et kontrollida tõhusalt relvade, muu sõjalise ja turvavarustuse lõppkasutust ning litsentseeritud tootmist välismaal. Kuna selline seiresüsteem võib olla väikestele riikidele ja osale uutest liikmesriikidest ülejõukäiv, peaksid liikmesriigid taas kaaluma tõsiselt ELi ühise seiresüsteemi loomise võimalust. Euroopa relvaekspordi järelevalveamet võiks siiski olla kohane ekvivalent tootmise ja hankimise valdkonnas kavandatavale relvastusagentuurile.

3) Relvavahendus

Relvavahenduse kontrolli käsitlev ühisseisukoht, mille nõukogu võttis vastu 2003. aasta juunis, on väljapaistev saavutus. Selles sisaldub muuhulgas vahendustegevuse määratlus, kohustus saada vahendustegevusele pädevate ametiasutuste litsents või kirjalik luba, samuti relvavahendust puudutava teabe vahetamine ja asjakohaste sanktsioonide kehtestamine. Ühisseisukoha tõhususe suurendamiseks peaks relvavahendajana tegutsemiseks loa saamine ja relvavahendajate registreerimine olema kohustuslik. Lisaks tuleks USA seadusandluse eeskujul ühisseisukoha sätteid kohaldada ka ELi kodanikele ja ettevõtetele, kes tegutsevad väljaspool ELi territooriumi. Selles suhtes on Austria, Belgia, Hollandi, Prantsusmaa, Rootsi, Saksamaa ja Soome jõupingutused parima toimumisviisi näited. Siiski ei ole liikmesriigid relvade transpordi- ja rahastamisteenuseid oma relvavahendust käsitlevasse õigusesse lisanud, mis on mitmel korral takistanud relvaekspordi kinnipidamist juhtudel, kus selgelt ei ole järgitud juhendis sätestatud nõudeid. Veelgi enam teeb muret asjaolu, et ühisseisukoht ei

---

¹ SIPRI aastaraamat 2004, lk 471–472.

² SIPRI aastaraamat 2004, lk 471.

keela selgesõnaliselt surmanuhtluseks, piinamiseks ja muuks julmaks, ebainimlikuks ning alandavaks kohtlemiseks mõeldud vahendite vahendamist.

4) Keeldumiste ringlussüsteem

Toimimisjuhendi kasutusjuhendis on tunduvalt parandanud keeldumistest teatamise ja konsulteerimiste süsteemi, kuna selles tõlgendatakse ja selgitatakse toimimisjuhendi rakendussätteid. Sellega on sätete erinev tõlgendamine eri liikmesriikides vähem tõenäoline ning n.ö augud on suletud. Kasutusjuhise neli peamist osa on keeldumise määratlus, keeldumisest teatamiseks vajalik teave, keeldumisest teatamise tühistamine ning keeldumisest teatamise ja konsulteerimise menetluste selgitamine. Lisaks on otsustatud luua keskne andmebaas nõukogu sekretariaadi juures Brüsselis. Sellest saab liikmesriikide jaoks väärtuslik teabeallikas ning tegemist on esimese sammuga koordineerituma ELi relvaekspordipoliitika suunas. Järgmiseks sammuks peaks olema konsulteerimiste sisu ja tulemuste automaatne ringlus nende edastamiseks kõikidele liikmesriikidele.

5) Dialoog kandidaatriikide ja kolmandate riikidega

Kuigi 1. mail 2004. aastal ühines Euroopa Liiduga kümme uut liikmesriiki, kes liitusid seeläbi ka toimimisjuhendi süsteemiga, tuleb jätkata dialoogi ka ELi ning ülejäänud kandidaatriikide Bulgaaria, Rumeenia ja Türgi vahel. See võiks toimuda näiteks Poola ja Rootsi valitsuse algatatud vanade ja uute liikmesriikide mitteametlike COARM-kohtumiste vormis. Keeldumisest teatamised tuleks edastada ka nendele riikidele ning EL peaks nendega vahetama relvaekspordi riiklikke aruandeid. Kandidaatriigid peaksid omalt poolt kohandama oma õigust, et juhend nõuetekohaselt üle võtta. Lisaks tuleb intensiivistada toimimisjuhendi edendamist assotsieerinud ja uutest naaberriikides, näiteks Ukrainas, Valgevenes või Serbias ja Montenegros. Kahjuks ei sisalda viies aastaaruanne selles osas konkreetseid edasiminekuid. Kuna Kesk- ja Ida-Euroopa riigid on varem olnud relvakaubanduse oluliseks lähtekohaks ja transiidimarsruudiks ning neil on märkimisväärsed kerg-, aga raskerelvastuse tootmise võimsused, tuleb anda piisavat abi riikidele nii ELis kui ka väljaspool ELi, kellel puuduvad vahendid toimimisjuhendi täielikuks rakendamiseks ja oma tegevuse kohandamiseks vanades liikmesriikides kehtivate nõuetega. Näiteks võivad liikmesriigid järgida Hollandi valitsuse eeskujul, kes on kandidaatriikidele ja teistele huvitatud riikidele tutvustanud toimimisjuhendi praktilist rakendamist.

6) ELi ühine sõjalise varustuse nimekiri

ELi ühise sõjalise varustuse nimekirja esimene ajakohastamine alates 2000. aasta juunist ning selle avaldamine Euroopa Liidu Teatajas on oluline samm toimimisjuhendi ühtlustamisel ja tugevdamisel. See põhineb Wassenaari kokkuleppe lahingumoonas nimekirjal. Kahjuks ei sisaldu selles teatud nn kahesuguse kasutusega kaubad, mida on võimalik kasutada inimõiguste rikkumisel, ning relvasüsteemide teatud osad.

7) Toimimisjuhendi kriteeriumi 8 rakendamine

Kriteerium 8 on nn säästva arengu kriteerium, mis määratleb relvaekspordi vastavuse vastuvõtjariigi tehnilisele ja majanduslikule suutlikkusele. Kuna see kriteerium on eriti oluline

seoses kriiside vältimise ja säästva arenguga sotsiaalselt vähemarenenud riikides, on tervitatav uuringu algatamine selle rakendamise juhiste väljatöötamiseks. Eesmärk peaks olema vältida olukorda, kus relvaimpordi liige kõrge tase kahjustab riigi sotsiaalset ja majandusarengut.

8) Prioriteetsed suunised lähitulevikuks

Viiendas aastaaruandes on välja toodud kokku üheksa prioriteetset suunist, millest suunised nr 7 ("Dialogi arendamine [*sic!*] Euroopa Parlamendiga") ja nr 9 ("Toimimisjuhendi revideerimine") on Euroopa Parlamendi jaoks eriti olulised. Dialogi suurendamine Euroopa Parlamendiga on oluline samm ELi relvaekspordi parlamentaarsema kontrolli poole ning parandab toimimisjuhendi demokraatlikku õiguspärasust. Juhendi revideerimisega on võimalik seda täiustada, kui võetakse arvesse Euroopa Parlamendi resolutsioonis esitatud soovitusi ning kui revideerimine toimub laiapõhjaliselt ja avatult – kaasates nii parlamente kui ka valitsusväliseid organisatsioone. Üldiselt osutab prioriteetsete suuniste ähmane sõnastus siiski sellele, et liikmesriigid ei ole täiel määral pühendunud nende täitmisele.

III Soovitused relvaekspordi tihedama kontrolli, õiguslikult siduvate sätete ja suurema läbipaistvuse kohta

Amnesty Internationali hiljutises aruandes ELi relvaekspordi kohta¹ analüüsitakse arvukaid juhtumeid, mille puhul nn augud sätetes, ebakorrektsed või ebapiisavad selgitused ja määratlused on viinud olukorrani, kus ELi relvi, nende komponente, ELi litsentse relvade tootmiseks väljaspool ELi, ELi erateenuseid sõjalises ja julgeolekuvaldkonnas, ELi sõjaväelasi, sõjalisi teadmisi ja väljaõpet ning surmanuhtluseks, piinamiseks ja muuks julmaks, ebainimlikuks ja alandavaks kohtlemiseks mõeldud vahendeid on – sageli salaja – eksporditud riikidesse, kus selgelt ei järgita ELi demokraatia-, inimõiguste- ja säästva arengu alaseid nõudeid. Range relvaekspordi kontrollisüsteem Euroopa ja rahvusvahelisel tasandil on väga oluline eriti ELi välispoliitika aluseks olevaid selliseid üldpõhimõtteid nagu inimõigusi, konfliktide ärahoidmist ja säästvat arengut silmas pidades. Seetõttu on äärmiselt vajalikud rangemat kontrolli, õiguslikult siduvaid sätteid ja suuremat läbipaistvust käsitlevad täiendavad meetmed.

1) Rangem kontroll

Kõigepealt peaks nõukogu vastu võtma Euroopa Komisjoni ettepaneku nõukogu kaubandusmääruse kohta, millega kehtestatakse ekspordikeeld kõikidele piinamisvahenditele ja sätestatakse range kontroll vahendite üle, mida võidakse kasutada siserepressioonideks. Lisaks peaksid liikmesriigid kokku leppima ka ühise nimekirja relvakonfliktides osalevatest riikidest, millesse relvade ekspordimine tuleks põhimõtteliselt keelustada ("keeldumiseeldus"). Samuti tuleb muuta süstemaatiliseks relvasaadetiste füüsiline kontrollimine impordi-, transiidi- ja ekspordikohas. Ning lõpuks peaksid liikmesriigid tõlgendama toimimisjuhendit võimalikult rangelt. Eelkõige peaksid nad tunnustama juhendi rakendamist järgmistel juhtudel:

- nii tsiviil- kui sõjalisel otstarbel kasutatavad tooted, näiteks jälitustehnoloogia ja sellised

---

¹ Amnesty International: "Undermining Global Security: The European Union's Arms Exports", 2004.

tooted või nende osad, mida on võimalik kasutada küberrelvadena või surma mittepõhjustavaks inimõiguste rikkumiseks;

- kaubad, mida importivas riigis kasutatakse relvasüsteemide all- või lõppkoostel;
- ELi litsentseeritud relvade (või nende komponentide) tootmine kolmandates riikides;
- igas vormis "valitsuselt valitsusele" üleandmised, eelkõige ülemääraste relvade üleandmine;
- sõjaväe-, turva- ja politseipersonal, sõjalised teadmised ja väljaõpe ning eraotstarbelised sõjalised ja turvaseadmed.

2) Õiguslikult siduvad sätted

Parlament on korduvalt nõudnud juhendi õiguslikult siduvaks muutmist ja ELi liikmesriikide relvaekspordipoliitika täielikku ühtlustamist. Seepärast tervitab parlament võimalust, et toimumisjuhend võetaks üle ühisseisukohta. Siiski on võimalikud mitmed täiendavad edasiminekud ja sammud, mille Euroopa parlament tõi välja juba oma eelmises raportis:

- a) liikmesriigid peaksid enne litsentside väljaandmisest keeldumise otsustamist või seoses kriisiohtlikele piirkondadele mõeldud üleandmistega omavahel rohkem konsulteerima; tihedam koostöö COARM-töörühma ja nõukogu erinevate piirkondlike töörühmade vahel aitaks samuti kaasa selle eesmärgi saavutamisele;
- b) kuna teabevahetus ja konsulteerimine on siiani toimunud ainult kahepoolsel alusel ja nõukogu vastava eesistujariigi juhtimisel, oleks mitmepoolsem lähenemine litsentside väljaandmise või sellest keeldumise otsustega seotud konsulteerimisele oluline samm ühtlustamise suunas;
- c) täiendava vahesammuna toimumisjuhendi õiguslikult siduvaks muutmise poole soovitab Euroopa Parlament kõikidel liikmesriikidel juhendi siseriiklikku õigusesse üle võtta.

3) Suurem läbipaistvus

Tänu kümne riigi liitumisele on tulevaste riiklike aastaaruannete ühtlustamine muutunud väga aktuaalseks küsimuseks. Ühtlasi annab see võimaluse parandada aastaaruannetes esitatava statistika kvaliteeti.

Liikmesriigid peaksid esitama täieliku teabe mitte ainult vastavalt kokkulepitud kriteeriumitele (vt II osa punkti 1), vaid ka järgmiste punktide kohta:

- sihtkohtade kaupa relvade tüübid (nt helikopter või kuulipilduja), relvade komponentide tüübid ja toodete tüübid, mida on võimalik kasutada nii tsiviil- kui ka sõjalisel otstarbel (nt jälitus- või luuretehnoloogia);
- kogused (nt tarnitud vintpüsside jne arv) sihtkohtade kaupa;
- sõjaväe-, turva- ja politseipersonali ning sõjaliste teadmiste ja väljaõppe üleandmised;
- üksikasjalikud andmed lõppkasutajate kohta sihtkohtade kaupa;
- enne ametlikku litsentsitaotlust antud mitteametlikud keeldumised teatud relvaekspordi litsentside väljaandmisest.

Täielikumad ja ühtlustatumad andmed muudaksid aastaaruande läbipaistvamaks ning parlamentaarse kontrolli ja sellega ka demokraatliku kontrolli äärmiselt väärtuslikuks teostamisvahendiks.

4) Võitlus relvavahendusega

Paljudel ELi liikmesriikidel puuduvad siiani vahendust käsitlevad riiklikud õigusaktid ja isegi

riikides, kus need on olemas, ei tunnista alati kuritegelikuks relvaembargo rikkumisi, mille antud riigi kodanikud või seal registreeritud isikud on sooritanud välismaal. See tähendab, et ELi kodakondsusega või ELi residendist pahatahtlik vahendaja võib relvatehingu, millega rikutakse näiteks ÜRO relvaembargot, vahendamiseks suunduda lihtsalt väljapoole ELi territooriumit, tarvitsemata ELi tagasi pöördudes karta õiguslikke sanktsioone. Ka selle küsimusega tuleb tõsisemalt tegeleda.

IV Kokkuvõte

ELi relvamüügi toimimisjuhend on pärast selle vastuvõtmist 1998. aastal oluliselt edasi arenenud ning sellesse on ühel või teisel kujul lisatud palju uusi sätteid ja selgitusi, kuigi juhendit ennast ei ole muudetud. Juhendi revideerimine 2004. aastal on suurepärase võimalus teha suur hüpe edasi ja rakendada Euroopa Parlamendi esitatud täiendavaid meetmeid. Lisaks peavad EL ja liikmesriigid tunnistama illegaalse relvaekspordi probleemi globaalseid mõõtmeid ning peaksid seetõttu tegema koostööd partnerriikidega, eelkõige Ameerika Ühendriikidega, õiguslikult siduva rahvusvahelise relvakaubanduskokkuleppe sõlmimiseks. Lühemas perspektiivis, ning pidades silmas ÜRO 2006. aasta revideerimiskonverentsi, peaksid nad edendama vähemalt rangeid rahvusvahelisi relvamüügi norme. See vähendab piirkondlikku ebastabiilsust, organiseeritud kuritegevust, rahvusvahelist terrorismi ja inimõiguste rikkumist kõikjal maailmas ning muudab Euroopa "turvalisemaks paigaks paremas maailmas".

11.10.2004

RAHVUSVAHELISE KAUBANDUSE KOMISJONI ARVAMUS

välisasjade komisjonile

Euroopa Liidu relvaekspordi toimimisjuhendi rakendussätte 8 kohase nõukogu viienda aastaaruande kohta

Arvamuse koostaja: Jacky Henin

ETTEPANEKUD

Rahvusvahelise kaubanduse komisjon palub vastutaval välisasjade komisjonil lisada oma resolutsiooni ettepanekusse järgmised ettepanekud:

1. on arvamusel, et relvakontroll on vajalik ühtse poliitika elluviimiseks, mis vastaks ELi eesmärkidele rahu, arengu, inimõiguste austamise ja demokraatia valdkonnas;
2. märgib, et ELi relvaekspordi toimimisjuhendi rakendamisel on tehtud teatud edusamme, kuid taunib siiski asjaolu, et jätkub Euroopa relvade massiline tarnimine juhendit rikkudes; loodab, et võetakse vastu Euroopa tasandi vahend, mis muudab toimimisjuhendi õiguslikult siduvaks;
3. märgib viimastel aastatel ilmnunud mõningast langust relvastusele tehtavate kulutuste osas ELi riikides, kuid tunneb muret, et seda langust enam kui kompenseerib toodetud relvade eksport kolmandatesse riikidesse; on arvamusel, et EL ja liikmesriigid peaksid lisaks toimimisjuhendi rakendamisele aitama kaasa ka militariseerimise ja relvastatuse taseme vähendamisele maailmas;
4. toetab Euroopa Parlamendi varasemat nõudmist, mis puudutab õiguslikult siduvate sätete vastuvõtmist ja liikmesriikide relvaekspordipoliitika täielikku ühtlustamist keskpikas perspektiivis, ning kutsub liikmesriike üles sellesuunalisi samme astuma;
5. leiab, et relvatööstusettevõtteid tuleb ergutada toodangut mitmekesistama ja end muudele toodetele ümber orienteerima;
6. leiab, et EL peaks jätkuvalt ergutama teisi riike, eelkõige Ameerika Ühendriike, Venemaad, Ukrainat ja Hiinat liituma relvakaubanduse toimimisjuhendiga, samuti piirama oma relvaekspordi ja kulutusi relvastusele;

7. rõhutab uuringu tähtsust, mille eesmärk on luua õigusliku järelevalve ja kontrollisüsteem selliste teadmiste, tarkvara ja tehnoloogia elektroonilise ülekandmise üle, mis võivad olla seotud ühenduse nimekirjaga kaupade kohta, mille puhul on vajalik ekspordilitsentsi olemasolu;
8. on arvamusel, et ebaseadusliku relvamüügiga võitlemiseks ja tagamaks, et relvad ei jõua sobimatute lõppkasutajate kätte, on vaja tugevdada kontrolli kaubasaadetiste, relvade lõppkasutajate, muu sõjalise ja turvavarustuse, litsentsi alusel tootmise ja vahendamise üle; nõuab lõppkasutajate puhul väärkasutamist keelustava klausli lisamist lõppkasutaja sertifikaatidesse, milles kinnitatakse, et vahendit ei kasutata keelatud otstarbel;
9. toetab liikmesriikidele esitatud üleskutset vaadata uuesti läbi võimalus luua Euroopa Liidus ühine järelevalvesüsteem ning soovib sel puhul kaaluda Euroopa relvaekspordi kontrolliameti mudeli kasutamist;
10. kutsub liikmesriike üles kehtestama kriminaalkaristused ELi vahendajate või ELis registreeritud vahendajate või ettevõtete poolt sooritatud ÜRO, ELi, OSCE või mõne liikmesriigi kehtestatud relvaembargo rikkumise eest, sõltumata nende toimepanemise kohast;
11. nõuab vastavalt ÜRO Peaassamblee, samuti Brasiilia, Tšiili ja Prantsusmaa presidendi ning Hispaania peaministri soovitusel ELis relvakaubanduse erimaksu kehtestamist ning aktiivse diplomaatia teostamist ELi poolt, et selline maks kehtestataks kõikjal maailmas ning maksust laekuvad tulud läheksid eelkõige relvakonfliktide ohvrite abistamisfondidele ja üldisemalt vaesuse leevendamiseks;
12. kutsub liikmesriike üles leppima kokku relvakonfliktides osalevate riikide nimekirja, kuhu relvade müük peaks olema põhimõtteliselt keelatud, lähtudes relvaembargode järelevalvemehhanisme käsitlevatest ÜRO julgeolekunõukogu aruannetest ja soovitustest;
13. kutsub liikmesriike üles viima sarnaselt kriteeriumiga 8 läbi uuringuid ülejäänud seitsme kriteeriumi rakendamise kohta;
14. kutsub üles võimalikult kiiresti laiendama nõukogu sekretariaadi juures Brüsselis asuvat keeldumistest teatamise andmebaasi, et see sisaldaks ka teavet nii toimimisjuhendi alusel toimunud konsulteerimiste kohta kui ka selliste lõppkasutajate kohta, keda teatakse või kahtlustatakse osalemises relvade ja muude kontrollitavate kaupade reekspordis, kõrvaletoiimtamises või väärkasutamises;
15. kutsub liikmesriike üles ekspordikriteeriumite selguse parandamiseks neid muutma ja nende rakendusala laiendama ning tagama, et nad kajastaksid täielikult liikmesriikide olemasolevaid, rahvusvahelisest õigusest tulenevaid kohustusi.

MENETLUS

Pealkiri	Euroopa Liidu relvaekspordi toimimisjuhendi rakendussätte 8 kohane nõukogu viies aastaaruanne
Menetluse number	2004/2103(INI)
Vastutav komisjon	AFET
Tõhustatud koostöö	–
Arvamuse koostaja nimetamise kuupäev	Jacky Henin 14.9.2004
Arutamine komisjonis	30.9.2004 11.10.2004
Ettepanekute vastuvõtmise kuupäev	11.10.2004
Lõpphääletuse tulemused	poolt: 22 vastu: 0 erapooletuid: 0
Lõpphääletuse ajal kohal olnud liikmed	Enrique Barón Crespo, Daniel Caspary, Françoise Castex, Jean-Marie Cavada, Giulietto Chiesa, Christofer Fjellner, Béla Glattfelder, Jacky Henin, Erika Mann, Helmuth Markov, Javier Moreno Sánchez, Pasqualina Napoletano, Georgios Papastamkos, Peter Šťastný, Johan Van Hecke, Zbigniew Franciszek Zaleski
Lõpphääletuse ajal kohal olnud asendusliikmed	Margrietus J. van den Berg, Reimer Böge, Danutė Budreikaitė, Harlem Désir, Maria Martens
Lõpphääletuse ajal kohal olnud asendusliikmed (art 178 lg 2)	Carl Schlyter

MENETLUS

Pealkiri	Euroopa Liidu relvaekspordi toimumisjuhendi rakendussätte 8 kohane nõukogu viies aastaaruanne		
Viited	2004/2103(INI)		
Menetlusalus	art 45		
Vastutav komisjon istungil teadaandmise kuupäev	AFET 14.10.2004		
Nõuandev komisjon/nõuandvad komisjonid istungil teadaandmise kuupäev	INTA 14.10.04		
Arvamuse esitamisest loobumine Otsuse kuupäev			
Tõhustatud koostöö istungil teadaandmise kuupäev			
Raportöör: nimetamise kuupäev	Raül Romeva Rueda 13.9.2004		
Aseraportöör: istungil otsuse tegemise kuupäev			
Arutamine komisjonis	1.9.04	22.9.04	11.10.04
Vastuvõtmise kuupäev	12.10.2004		
Lõpphääletuse tulemused	poolt:	57	
	vastu:	4	
	erapooletuid:	3	
Lõpphääletuse ajal kohal olnud liikmed	Elmar Brok, Toomas Hendrik Ilves, Geoffrey Van Orden, Vittorio Emanuele Agnoletto, Angelika Beer, Panagiotis Beglitis, Bastiaan Belder, Monika Beňová, André Brie, Simon Coveney, Ryszard Czarnecki, Massimo D'Alema, Véronique De Keyser, Giorgos Dimitrakopoulos, Anna Elzbieta Fotyga, Maciej Marian Giertych, Ana Maria R.M. Gomes, Klaus Hänsch, Richard Howitt, Anna Ibrisagic, Jelko Kacin, Georgios Karatzaferis, Ioannis Kasoulides, Helmut Kuhne, Joost Lagendijk, Vytautas Landsbergis, Armin Laschet, Edward H.C. McMillan-Scott, Francisco José Millán Mon, Annemie Neyts-Uyttebroeck, Raimon Obiols i Germà, Cem Özdemir, Alojz Peterle, Tobias Pflüger, João de Deus Pinheiro, Mirosław Mariusz Piotrowski, Paweł Bartłomiej Piskorski, Poul Nyrup Rasmussen, Raül Romeva Rueda, José Ignacio Salafranca Sánchez-Neyra, György Schöpflin, Marek Maciej Siewicz, István Szent-Iványi, Konrad Krzysztof Szymański, Charles Tannock, Jan Marinus Wiersma, Karl von Wogau, Francis Wurtz		
Lõpphääletuse ajal kohal olnud asendusliikmed	Laima Liucija Andrikienė, Irena Belohorská, Árpád Duka-Zólyomi, Carlo Fatuzzo, Michael Gahler, Anneli Jäätteenmäki, Glenys Kinnock, Jaromír Kohlíček, Miguel Angel Martínez Martínez, Pasqualina Napoli, Borut Pahor, Józef Pinior, Rihards Pīks, Luís Queiró, Mechtilde Rothe, Aloyzas Sakalas, Pierre Schapira, Inger Segelström, Jean Spautz, Marcello Vernola		
Lõpphääletuse ajal kohal olnud asendusliikmed (art 178 lg 2)			
Esitamise kuupäev – A6	19.10.2004		A6-0022/2004

Märkused		
-----------------	--	--